

Litla upplestrarkeppnin í 4. bekk
Skólaárið 2023-2024

Lokahátíð í apríl/maí 2024

Uppröðun skiptir máli. Allir nemendur sitja/standa á móti gestum, raðað í fallegar raðir, fer eftir fjölda og húsnæði. Þarf að vera nokkuð gott rými svo lesarar njóti sín, séu ekki of nálægt áheyrendum. Gestir boðnir velkomnir, skólastjóri/kennari eða kynnir. Gera þarf grein fyrir Litlu upplestrarkeppninni, sem hófst í Hafnarfirði 2010 og svo á viðkomandi svæði og hver markmiðin eru. Kynnir stýrir því hvernig nemendur kynna sig eða hann kynnir þá. Það þarf að vera vel æft.

Dagskrá

1. Ljóð. Vorið góða grænt og hlýtt (*talkór eða söngkór, höf. Jónas Hallgrímsson*)
2. Texti: *Alvara lífsins* (Jón Oddur og Jón Bjarni, höf. Guðrún Helgadóttir)
(Hugsanlegt að lesa fyrri hlutann hér og seinni hlutann síðar í dagskránni).
3. Krummavísur (*höf. óþekktur*)
4. Málfarasmolinn
5. Skrýtlur
6. Ljóð. Afi minn og amma mín (*höf. Bragi Valdimar Skúlason*)
8. Gestalesari úr 7. bekk, fulltrúi/varamaður skólans úr upplestrarkeppninni í 7. bekk sem haldin var í mars, les t.d. ljóð sem nemandinn flutti á viðkomandi lokahátíð.
9. Mánaðaþulan (*höf. Kristján Hreinsson*)
10. Tónlistaratriði
11. Texti: Einkennilegur piltur
12. Þula: *Dýraþula* (*höf. Kristján Hreinsson*)
(skoða líka t.d. *Köttur og mús 2021* og/eða *Einelti 2022*)
13. Andheiti
14. Þula: Fuglinn í fjörunni (*höf. Theódóra Thoroddsen*)
15. Ljóð. Kurteisi (*höf. Kristján Hreinsson*)
16. Orð (*höf. Þórarinn Eldjárn*)

Vorið er komið (Jónas Hallgrímsson)

Lestur eða samsöngur

Allir Vorið góða, grænt og hlýtt
græðir fjör um dalinn,
allt er nú sem orðið nýtt,
ærnar kýr og smalinn.

Kveður í runni,
kvakar í mó;
eins mig fýsir alltaf þó
aftur að fara í göngur.

Alvara lífsins (Guðrún Helgadóttir)

Fyrri hluti

Lesari 1

Jón Oddur og Jón Bjarni lágu hvor í sínu bóli og gátu ekki sofnað.
Á morgun áttu þeir að byrja í skólanum. Spánnýjar skólatöskur
lágu á stólum fyrir aftan rúmin þeirra.

Lesari 2

Jón Oddur, hvíslaði Jón Bjarni. Má ég koma upp í til þín? Mér er
svo ferlega kalt á löppunum.

Lesari 3

Jón Oddur var dauðfeginn.
Heyrðu, sagði Jón Bjarni þegar hann var kominn undir sængina.
Heldurðu að það verði gaman að vera í skóla?

Lesari 4

Jón Oddur fann til hreykni yfir að Jón Bjarni skyldi spyrja sig að
þessu. Tja, sagði hann, maður getur ekki vitað það. Kannski.

Lesari 1

Það verður nú gaman að læra allt sem kennt er í skólanum, ha?

Lesari 2

Jú, Jón Oddur samþykkti það. Nú fær maður að vita allt þetta sem við höfum stundum talað um, þú veist svona ýmislegt sem er svo asnalegt að spyrja um

Lesari 3

Já, eins og til dæmis manstu, ef mamma okkar hefði ekki orðið mamma okkar, heldur einhver önnur kona, hvernig hefðum við þá orðið, ha?

Lesari 4

Já, og hvenær heimurinn varð til, sko hvernig allt byrjaði.

Lesari 1

Já, og hvenær eitthvað sem er endalaust endar ... eða sko, hvað endalaust er lengi ...

Lesari 2

Jón Oddur kannaðist við þetta. Litlu heilarnir bræðranna hringsnerust af hugsunum. Þeir heyrðu fótatak og mamma kom inn.

Seinni hluti

(nýr hópur lesara, má sleppa, fer eftir stærð á hópnum)

Lesari 1

Eruð þið ekki farnir að sofa? sagði mamma og breiddi betur ofan á þá.

Lesari 2

Viltu nudda á mér lappirnar? sagði Jón Bjarni. Mamma, sagði hann, meðan hún var að strjúka á honum fæturna. Lærir maður *allt* í skólanum?

Lesari 3

Nei, sagði mamma, en maður lærir ýmislegt. Maður þroskast og verður færari um að skilja lífið og tilveruna. Menntun á að gera mann að betri manneskju.

Lesari 4

Jón Bjarni varð hugsí. Hafa mennirnir sem búa til stríðin aldrei fengið að ganga í skóla? spurði hann. Mennirnir sem búa til sprengjurnar og það allt?

Lesari 1

Mamma horfði á hann og varð svolítið skrytinn í framan. Hún strauk honum um hárið. Ojú, sagði hún loks.

Lesari 2

Sumir menn ganga í marga skóla til að læra að búa til sprengjur. Mönnum misheppnast stundum að mennta sig. Farðu nú að sofa.

Lesari 3

Jú, það yrði gaman að fara í skóla. Um allt þetta ætluðu þeir að spyrja kennarann. Hann hlaut að vita allt svona lagað. Það yrði líklega ógurlega gaman að ganga í skóla.

Lesari 4

Og svefninn lagðist yfir tvö örþreytt lítil heilabú, sem bráðlega myndu fá svör við öllum þessum erfiðu spurningum um lífið og tilveruna.

Krummavísur

- Lesari 1** Krumminn í hlíðinni
hann var að slá.
Þá kom lóa lipurtá
og fór að raka ljá.
- 2** Hann gaf henni hnappa þrjá
og bannaði henni að segja frá.
Svo kom spói spíssnefur
og hann sagði frá
– prakkarinn sá!
- 1 og 2** Þó var ljáin ekki nema
hálf annað puntstrá.

-
- Lesari 3** Krummi situr á kirkjuburst
og segist vilja sjá
- 4** börnin blíð og smá
með gullhnappana framaná.

-
- Lesari 5** Krumminn á skjánum,
kallar hann inn
„Gef mér bita af borði þínu,
bóndi minn!“
- 6.** Bóndi svarar býsna reiður:
- 7.** Burtu farðu, krummi leiður!
Líst mér að þér lítill heiður,
ljótur ertu á tánum,
krumminn á skjánum.“

Málfarsmolinn

Hugsanlegt að hver nemandi stigi fram og lesi einn málshátt eða tvo. Hægt að fækka eða fjölga málsháttunum, fer eftir stærð nemendahópsins.

1. Þegar kötturinn er úti leika mýsna inni.
2. Sá vægir sem vitið hefur meira.
3. Margur er knár þótt hann sé smár.
4. Sá er vinur er í raun reynist.
5. Barnið vex en brókin ekki.
6. Það læra börnin sem fyrir þeim er haft.
7. Sjaldséðir eru hvítir hrafnar.
8. Allt er vænt sem vel er grænt.
9. Maður er manns gaman.
10. Oft er logn á undan stormi.
11. Góð íþrótt er gulli betri.
12. Margar hendur vinna létt verk.
13. Illur á sér ills von.
14. Oft kemur góður þá getið er.
15. Best er illu af lokið.
16. Aldrei verður á allt kosið.
17. Blindur er bóklaus maður.
18. Allir hafa börn verið.
19. Bók er best vina.
20. Tímarnir breytast og mennirnir með.
21. Fjarlægðin gerir fjöllin blá og mennina mikla.
22. Hverjum þykir sinn fugl fagur.
23. Sælla er að gefa en þiggja.
24. Ekki er öll vitleysan eins.
25. Lengi getur vont versnað.
26. Æfingin skapar meistarann.
27. Illt er að vera iðjulaus.
28. Fokið er í flest skjól.

Skrýtlur

Lesari 1

Mamma, við erum í skólaleik, sagði Sigga litla.

Lesari 2

Þá vona ég að þú kunnir að hegða þér sæmilega, sagði móðir hennar.

Lesari 1

Ég þarf ekkert að „hegða mér“, ég er kennarinn!

Lesari 1 (kennarinn)

Þú ert óhreinn í framan, Kobbi. Hvað myndir þú segja ef ég kæmi svona óhreinn í skólann?

Lesari 2 (Kobbi)

Ég væri ekki svo ókurteis að hafa orð á því.

Afi minn og amma mín (Bragi Valdimar Skúlason)

Allir

Afi minn og amma
eru sæt og fín.
Úti á bakka búa
með öll bætiefnin sín.
Amma eldar kjötfars
og afi tyggur skro
og gengur um í grænum inniskóm
sem gjarnan mætti þvo.

Amma á alltaf köku
og eitthvað nammigott
og gomu af gömlu drasli
sem er gagnslaust, en samt flott.
Og alskeggið hans afa
er ótrúlega þykkt
og af því leggur glettilega góða
gamalmennalykt.

Þau eru sæt og klár
hafa verið til í þúsund ár.

Mánaðapula (Kristján Hreinsson)

Lesari (einn eða tveir með hvert erindi)
Hann janúar er jökulkaldur,
hann jafnan geymir mikinn snjó,
í myrkri er að mörgu valdur
og mönnum gefur kyrrð og ró.

Lesari Og febrúar svo ferskur lætur
hér fannir liggja yfir jörð
og stormar koma kaldar nætur
með klakabönd og frostin hörð.

Lesari Hann mars hann er á marga vegu
magnaður um nokkra hríð
og stormaöflin ógurlegu
hér enda langa vetrartíð.

Allir Þannig líður árið allt
og úti getur verið kalt
er allir dagar dansa hjá
og draumar okkar elta þá.

Lesari Og apríl kemur oft með blíðu
og eyrun greina fuglasöng
er sólarljósið sendir þíðu
þá sést að dægrin verða löng.

Lesari Hann maí fær gjarnan góða dóma,
hann getur verið afar hlýr
þá fær að vakna fjöldi blóma
með fegurð sem í jörðu býr.

Lesari Og júní kemur hér með hlýju
með honum tekur birtan völd,
og okkur gleðja enn að nýju
hin yndislegu sumarkvöld.

Allir Þannig líður árið allt,
oftast hlýtt en stundum kalt
er allir dagar dansa hjá
og draumar okkar elta þá.

Lesari Í júlí ilmar allt af blóma
og urtir landsins stækka fljótt,
þá fuglasöng við heyrum hljóma
um hlýja, bjarta sumarnótt.

Lesari Og ágúst, hreinn og undurfagur
fær endað bjarta sumartíð
en þó að stöðugt styttist dagar
um stund hér vaka öflin blíð.

Lesari Í september fer senn að dimma
og sólin lækkar flugið þá
um fjöllin læðist frostið grimma
en fegurð haustsins víst má sjá.

Allir Þannig líður árið allt,
oftast hlýtt en stundum kalt
er allir dagar dansa hjá
og draumar okkar elta þá.

Lesari Í október því yndi lýkur
sem okkur veitti sumartíð
og brátt um landið fönnin fýkur
með frost og dökka vetrarhríð.

Lesari Og nóvember með dimma daga
og dulúð boðar kyrrð og frið,
þá birtist lífsins ljúfa saga
þótt langur vetur blasi við.

Lesari Í desember í dökkum skugga
svo dásamleg við eigum jól
og þegar frostrós grær á glugga
við getum séð að hækkar sól.

Allir Þannig líður árið allt
og úti getur verið kalt
er allir dagar dansa hjá
og draumar okkar elta þá.

Einkennilegur piltur (skipting milli lesara fer eftir stærð hópa)

Sögumaður

Maður nokkur kom kjagandi eftir veginum og ók á undan sér hjólbörum sem í var rúgtunna. Hann var að fara til myllunnar með rúgin til mölunar. Hann mætti öðrum manni og gaf sig á tal við hann.

Lesari

Góðan daginn! Er vegurinn góður?

Lesari

Veit það ekki. Ég smakkaði ekki á honum.

Lesari

Var myllan í gangi?

Lesari

Ja, ég mætti henni ekki.

Lesari

Þú ert einkennilegur piltur.

Lesari

Ég er enginn piltur, því að ég er kvæntur maður. Og ég er búinn að vera kvæntur í tuttugu ár.

Lesari

Það er ágætt.

Lesari

Nei, það er ekki ágætt

Lesari

Því þá ekki?

Lesari

Konan er svo skrambi gömul.

Lesari

Það var afleitt.

Lesari

Nei, það var ekki svo afleitt.

Lesari

Því þá ekki?

Lesari

Vegna þess að hún átti bæði hús og peninga.

Lesari

Það var þó ágætt.

Lesari

Nei, ekki var það ágætt, því það var svo mikið af smápeningum innan um.

Lesari

Slæmt var það.

Lesari

Nei, það var ekki svo ýkja slæmt, því að ég keypti mér fjögur alisvín fyrir smápeninginn.

Lesari

Það var ágætt.

Lesari

Nei, það er ekki hægt að segja að það hafi verið ágætt, því þegar konan var að bræða fituna af svínunum kveikti hún í húsinu svo að það brann til ösku.

Lesari

Það var afleitt.

Lesari

Nei, það var ekki afleitt, því að ég eignaðist nýtt hús í staðinn.

Lesari

Það var ágætt.

Lesari

Nei, það var ekki ágætt heldur því að þegar gamla konan mín var að skoða nýja húsið, datt hún niður stiga og hálsbrotnaði.

Lesari

Það var afleitt.

Lesari

Nei, það var ekki afleitt, því að þá fékk ég mér nýja og unga konu.

Lesari

Það var ágætt.

Lesari

Nei, það var ekki ágætt, því að henni líst betur á ungu piltana en mig.

Lesari

Það var afleitt.

Lesari

Já, það var afleitt. Vertu sæll.

Fuglinn í fjörunni *(Theodora Thoroddsen)*

- Lesari 1** Fuglinn í fjörunni
hann heitir már,
silkibleik er húfan hans
og gulllitað hár.
- 2 Er sá fuglinn ekki smár,
bæði digur og fótahár,
á bakinu svartur, á bringunni grár,
bröltir hann oft í snörunni,
fuglinn í fjörunni.
- 1 og 2 Fuglinn í fjörunni
hann er bróðir þinn.
Ekki get ég stigið við þig,
stuttfótur minn.

DÝRAÞULA (Kristján Hreinsson)

Lesari 1
Hér færi ég um víðan völl
og varla myndi drolla
og æddi jafnvel upp um fjöll
ef ég væri rolla.

Lesari 2
Í sauðahópnum sæi mig
sérhver labbakútur
því oft ég færi á efsta stig
ef ég væri hrútur.

Talkór
Svo dásamleg er dýraþjóð
því dýrin eru ljúf og góð.

Lesari 3
Ég hentist yfir hagann fljótt
og hlypi yfir síkin,
ég eflaust væri eftirsótt
ef ég væri tíkin.

Lesari 4
Ég myndi smala heilli hjörð
og helst ei stía sundur
og hlypi upp um ótal börð
ef ég væri hundur.

Talkór
Svo dásamleg er dýraþjóð
því dýrin eru ljúf og góð.

Lesari 5
Úr fjósi mínu færi ég
ef fengi ég að velja
og oft ég hlypi út á veg
ef ég væri belja.

Lesari 6
Með hornin ávallt upp í loft
eins og trylltur ruddi
ég myndi baula æði oft
ef ég væri tuddi.

Talkór
Svo dásamleg er dýraþjóð
því dýrin eru ljúf og góð.

Lesari 7   Ég gæti malað, mjálmað hátt
og myndi engan hræða
ég yrði sjálfsagt alltaf sátt
ef ég væri læða.

Lesari 8   Ég myndi klifra upp í eik
eins og Hrói höttur
og ætti kraft í allan leik
ef ég væri köttur.

**Talkór   Svo dásamleg er dýraþjóð
því dýrin eru ljúf og góð.**

Lesari 9   Ég myndi vappa vítt og breitt
um völlinn iðjagræna
og æti korn mitt yfirleitt
ef ég væri hæna.

Lesari 10   Mitt prik ég glaður gæti átt
og garg mitt yrði vani,
ég gala yrði afar hátt
ef ég væri hani.

**Talkór   Svo dásamleg er dýraþjóð
því dýrin eru ljúf og góð.**

Lesari 11   Ég myndi vera mild og góð
og myndi engan skamma,
ég eflaust myndi yrkja ljóð
ef ég væri mamma.

Lesari 12   Ég hugsa myndi hér um dýr
og hætta öllu kvabbi
ég segði ykkur ævintýr
ef ég væri pabbi.

**Talkór   Svo dásamleg er dýraþjóð
því dýrin eru ljúf og góð.**

ANDHEITI (*Tveir, eða fleiri lesarar stíga fram*)

Lesari 1 (eða fleiri)

Lesari 2 (eða fleiri)

dagur
sumar
ljós
hvítur
gleði
kuldi
suður
morgunn
rok
líf
stór
vestur
hlæja
svangur
langur
bjartur
skítugur

nótt
vetur
myrkur
svartur
sorg
hiti
norður
kvöld
logn
dauði
lítill
austur
gráta
saddur
stuttur
dimmur
hreinn

Kurteisi (*Kristján Hreinsson*)

Lesari	1	Ef er ég í einhverjum vafa
	2	og erfið mér kurteisin finnst
	1	þá vil ég í hávegum hafa
	2	þá hugsun sem kostar mig minnst.
Lesari	3	Ég sé það ef hógværð ég safna
	4	að samviskan er ekki blind
	3	og hugsun mín hlýtur að dafna
	4	í háttvísri birtingarmynd.
Lesarar 1 – 4 eða allir		Þótt fjöldanum finnist það skrytið, þá frábært ég jafnan það tel, að kurteisi kostar svo lítið en kemur sér alstaðar vel.

ORÐ *(Pórarinn Eldjárn)*

Tveir lesarar:	Orð í eyrum orð á vörum sem við svörum sem við heyrum sem við segjum sem við beygjum.
(bætist við einn lesari)	Orð sem við þyljum orð sem við skiljum.
(einn bætist við eða fleiri)	Orð í breiðum uppi á heiðum. Orð á rangli stök á stangli.
(fleiri bætast við)	Orð í borgum orð á torgum. Orð sem við orgum orð í sorgum
(fleiri bætast við)	Orðahlátur orðagrátur. Orðagátur orðaslátur.
(fleiri bætast við)	Orð sem arga orð að garga orð sem bjarga. Orð sem þvarga orð að farga.
(allur hópurinn)	Orð í straumi Orð í flaumi. Orð í laumi orð í draumi.
(lesið sterkt)	Orð í orði Orð á borði. Orð af orði ORÐAFORÐI